

ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรส่งออกของไทยไปยังประเทศจีน¹

ชาคริต ศิริรัตน์²

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด³

คมสัน สุริยะ⁴

ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์⁴

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการจะวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการส่งออกสินค้าของไทยไปยังตลาดจีน โดยใช้ แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดแบบคงที่ (Constant Market Share Model: CMS) และศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าส่งออกของไทยกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญในตลาดจีนโดยใช้ ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) และพลวัตความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Dynamic Revealed Comparative Advantage) ทั้งนี้เป็นเลือกศึกษาจากสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูงสุด 24 ลำดับแรก ซึ่งจากผลการศึกษาทำให้พบว่า สินค้าไทยที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นของการส่งออกไปยังประเทศจีนมีอยู่ 21 ชนิด ส่วนสินค้าที่ประเทศไทยยังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนั้น มีอยู่ 23 ชนิด

ABSTRACT

This paper aimed to analyze the factors having effects on Thailand's export expansion into the People Republic of China (PRC) based on the Constant Market Share Model (CMS). It also applied the Revealed Comparative Advantage Index (RCA) and Dynamic Revealed Comparative Advantage to analyze Thai export commodities compare with other competitors. This study focused on the top 24 highest value of Thai agricultural export commodities. The results from the study found that there were 21 kinds of Thai agricultural export commodities expanding into the PRC and there were 23 kinds of commodities that Thailand still had comparative over other competitors.

¹ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2548

² มหบัณฑิตสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ ศาสตราจารย์ ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1. บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540-2547 การขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนสูงกว่าร้อยละ 9 ต่อปี เมื่อเศรษฐกิจจีนมีการขยายตัวสูงก็ส่งผลให้ภาคการผลิตต่างๆ ขยายตัวตาม ทำให้ความต้องการนำเข้าสินค้าด้านปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น จีนจึงมีการนำเข้าสินค้าจากเอเชียและไทย ดังจะเห็นได้จากมูลค่าการค้าระหว่างไทยจีนในปี พ.ศ. 2543 ที่มีมูลค่าเพียง 248,978 ล้านบาท แล้วเพิ่มขึ้นเป็น 615,414 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2547 หรือเพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าในช่วงระยะเวลาเพียง 5 ปี ทั้งนี้มูลค่าการค้าโดยรวมในปี พ.ศ. 2547 ดังกล่าวแบ่งเป็นมูลค่าการส่งออกของไทย 285,752 ล้านบาท และการนำเข้าของไทย 329,662 ล้านบาท นั่นคือประเทศไทยขาดดุลการค้า 43,909 ล้านบาท เนื่องจากไทยส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ส่วนประเทศจีนส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามปัจจุบันจีนเป็นตลาดสำคัญอันดับสามของไทยรองจากสหรัฐฯ และญี่ปุ่น

สินค้าสำคัญที่ไทยนำเข้าจากจีน ได้แก่ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เป็นต้น ส่วนสินค้าสำคัญที่ไทยส่งออกไปจีน ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เม็ดพลาสติก ยางพารา น้ำมันดิบ เคมีภัณฑ์ เป็นต้น

การค้าระหว่างไทยกับจีนนั้นมีการขยายตัวมากขึ้นทุกปี และสินค้าที่มีความสำคัญต่อการค้าระหว่างไทยจีน คือ สินค้าเกษตร เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่มีความต้องการบริโภคมาก แม้ว่าจีนจะสามารถผลิตสินค้าเกษตรได้ แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการของคนในประเทศ จึงมีการนำเข้าสินค้าเกษตรจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ดังนั้นประเทศจีนจึงเป็นตลาดส่งออกสินค้าเกษตรขนาดใหญ่ของไทย จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าโดยการส่งออกสินค้าเกษตร เมื่อเทียบกับการส่งออกสินค้าทั้งหมดที่ไทยส่งออกไปยังจีนคิดเป็นร้อยละ 20 เมื่อเทียบกับการส่งออกสินค้าทั้งหมดที่ไทยส่งออกไปยังจีน

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่า มูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรของประเทศไทยไปยังประเทศจีนขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ในปี 2547 สินค้าเกษตรส่งออกทั้งหมดมีมูลค่า 57,280 ล้านบาท ซึ่งขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2546 ถึงร้อยละ 23.37 โดยสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าสูงสุด 20 อันดับแรกในปี 2547 ได้แก่ ยางพารา ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ข้าว ผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง ปลาสดแช่เย็นและแช่แข็ง กุ้งสดแช่เย็นและแช่แข็ง ปลาหมึกสดแช่เย็น แช่แข็ง สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชีย เมล็ดผัก พืชน้ำมัน ถั่วลิสงไม่กลั่น แป้งสาลี อื่นๆ ไบโอสูป เนื้อปลาสดแช่เย็นแช่แข็ง กระดูกสัตว์และขนสัตว์ปีก ครั่ง ตะพาบน้ำไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง ผักสดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง และ เครื่องเทศและสมุนไพร ซึ่งสินค้าเกษตร 20 อันดับแรกนี้คิดเป็นร้อยละ 99 ของมูลค่าสินค้าเกษตรส่งออกทั้งหมดของไทยไปยังจีน

จะเห็นได้ว่าสินค้าเกษตรส่งออกของไทยไปยังจีนมีความสำคัญและน่าสนใจอย่างมาก เนื่องจากประเทศจีนเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่และมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น และมีความต้องการ สินค้าเกษตรมากขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะทำการศึกษาถึงความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรส่งออกของไทยไปยังประเทศจีน เพื่อทำให้ทราบถึงโครงสร้างการส่งออก ศักยภาพสินค้าส่งออก และจัดเรียงลำดับความสำคัญของสินค้าส่งออกของสินค้าไทยไปจีน และผลการศึกษาที่ได้จะสามารถมีส่วนช่วยในการวางแผนนโยบาย และกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าของประเทศไทยไปประเทศจีนได้มากขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 โครงสร้างการส่งออกสินค้าไทยไปยังประเทศจีน

รายการ	มูลค่า : ล้านบาท (สัดส่วน : ร้อยละ)				
	2543	2544	2545	2546	2547
1. สินค้าเกษตรกรรม (กลีกรรรม ปศุสัตว์ ประมง)	22,875.9 (20.19)	25,443.0 (20.00)	29,507.5 (19.34)	46,428.1 (19.67)	57,280.5 (20.05)
2. สินค้าอุตสาหกรรม การเกษตร	1,528.5 (1.35)	5,461.7 (4.29)	2,892.5 (1.90)	3,485.8 (1.48)	4,297.6 (1.50)
3. สินค้าอุตสาหกรรม	70,582.4 (62.31)	81,039.7 (63.71)	100,632.7 (65.96)	158,669.1 (67.22)	195,969.8 (68.58)
4. สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	17,501.9 (15.45)	14,040.8 (11.04)	17,890.5 (11.72)	26,045.0 (11.03)	27,039.5 (9.46)
5. อื่น ๆ (ธุรกรรมพิเศษ เช่น ของที่ออกไปกับตน)	789.4 (0.70)	1,219.9 (0.96)	1,668.4 (1.09)	1,429.7 (0.61)	1,166.4 (0.41)
รวมทั้งสิ้น	113,278.1 (100)	127,205.2 (100)	152,591.7 (100)	236,057.8 (100)	285,753.8 (100)

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร

ตารางที่ 2 สินค้าเกษตรส่งออกจากไทยไปจีนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 - 2547

รายการ	มูลค่า : ล้านบาท					อัตราการ ขยายตัว เฉลี่ย 4 ปี (ร้อยละ)
	2543	2544	2545	2546	2547	
1. ยางพารา	12,027	12,041	15,381	29,775	31,416	31.74
2. ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	1,235	5,496	5,894	7,058	11,321	108.09
3. ข้าว	4,840	3,633	4,456	3,994	9,005	28.20
4. ผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็งและ แห้ง	901	1,382	1,486.5	2,822	2,924	38.58
5. พลาสติก แช่เย็น แช่แข็ง	1,023	328	349.9	481	701	5.45
6. กุ้งสดแช่เย็น แช่แข็ง	1,900	1,401	516.9	690	638	-15.83
7. ปลาหมึกสดแช่เย็น แช่แข็ง	312	280	332.6	312	397	7.36
8. สัตว์น้ำจำพวกครัสตาเซีย	16	109	223.1	170	180	159.85
9. เมล็ดผักและสเปอรี่ที่ใช้สำหรับ การเพาะปลูก	82	65	90.7	86	100	7.51
10. พืชน้ำมัน	-	0	0.8	6	92	501.50
11. ถั่วลิสง	13	38	57.3	80	71	65.46
12. สินค้าปศุสัตว์อื่น ๆ	99	11	65.2	93	62	97.12
13. ไบโอสบ	40	88	19.3	13	53	77.92
14. เนื้อพลาสติกแช่เย็น แช่แข็ง	16	29	23.8	20	44	41.32
15. กระดูกสัตว์และขนสัตว์ปีก	-	3	23.5	28	30	136.24
16. ครั่ง	22	44	9.2	10	28	52.68
17. ตะพาบน้ำ	82	27	86.4	39	26	14.63
18. ไข่สดแช่เย็นแช่แข็ง	133	270	311.6	520	21	22.32
19. ผักสดแช่เย็น แช่แข็งและ แห้ง	14	9	3.4	18.8	14	82.72
20. เครื่องเทศและสมุนไพร	2.5	8	9.8	8.6	14	79.54
มูลค่ารวมสินค้า 20 รายการ	22,765	25,273	29,343	46,230	57,146	27.07
สินค้าอื่นๆ	110	169	164.3	197	134	9.78
มูลค่ารวมทุกสินค้า	22,875	25,443	29,507	46,428	57,280	26.98

3. วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ได้มีการใช้เครื่องมือในการศึกษา 3 ชนิดคือ แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดแบบคงที่ (Constant Market Share Model: CMS) ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) และ พลวัตความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Dynamic Revealed Comparative Advantage) นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเพิ่มเติมเพื่อใช้ประกอบการอธิบายข้อมูลเชิงตัวเลขที่คำนวณได้อีกด้วย ทั้งนี้วิธีการศึกษาแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 พิจารณาอัตราการขยายตัวของการส่งออกสินค้าของไทยในตลาดจีนว่ามีอิทธิพลจากปัจจัยใดบ้าง โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดแบบคงที่ (Constant Market Share Model: CMS) เครื่องมือนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลทำให้มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น หรือลดลงและแยกอัตราการขยายตัวของการส่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. การเติบโตของการนำเข้าที่เกิดจากการขยายตัวโดยรวมของตลาด (Growth effect)
2. การเติบโตของการนำเข้าที่เกิดจากการขยายตัวของตลาดสินค้า i หรือ การเปลี่ยนแปลงรสนิยมการบริโภคสินค้า i (Commodity effect)
3. การเติบโตของการนำเข้าที่เกิดจากการขยายตัวของความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย (Competitiveness effect)

ค่าของปัจจัยที่ได้จากการคำนวณมีหน่วยเป็นร้อยละ ซึ่งหมายความว่า ปัจจัยในด้านต่างๆมีส่วนช่วยให้มูลค่าการส่งออกมีอัตราการเติบโตเท่าใด และเมื่อรวมค่าของทั้งสามปัจจัยเข้าด้วยกันแล้วจะเท่ากับอัตราการเติบโตของการส่งออกในแต่ละปี ดังนั้นสูตรในการคำนวณจึงสามารถแสดงได้ดังนี้ (คมสัน, 2542)

$$\left[\frac{V_{it} - V_{i(t-1)}}{V_{i(t-1)}} \right] \times 100 = \left\{ \left[\frac{R_t \times V_{i(t-1)}}{V_{i(t-1)}} \right] + \left[\frac{\{r_{it} - R_t\} \times V_{i(t-1)}}{V_{i(t-1)}} \right] + \left[\frac{\{V_{it} - V_{i(t-1)} - (R_t \times V_{i(t-1)})\}}{V_{i(t-1)}} \right] \right\} \times 100$$

โดยที่ V_{it} = มูลค่าการส่งออกสินค้า i ของประเทศไทยไปยังประเทศจีนในปีที่ t
 $V_{i(t-1)}$ = มูลค่าการส่งออกสินค้า i ของประเทศไทยไปยังประเทศจีนในปีที่ $t-1$
 r_{it} = อัตราการเจริญเติบโตของการนำเข้าสินค้า i ของประเทศจีนในปีที่ t
 R_t = อัตราการเจริญเติบโตของการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศจีนในปีที่ t

จากสูตรข้างต้นสามารถวิเคราะห์แปลความหมายได้ดังนี้

1. การเติบโตของการนำเข้าที่เกิดจากการขยายตัวโดยรวมของตลาด (Growth effect) คือพจน์

$$\left[\frac{R_t \times V_{i(t-1)}}{V_{i(t-1)}} \right]$$

2. การเติบโตของการนำเข้าที่เกิดจากการขยายตัวของตลาดสินค้า i หรือ การเปลี่ยนแปลงรสนิยม

การบริโภคสินค้า i (Commodity effect) คือพจน์
$$\left[\frac{\{r_{it} - R_t\} \times V_{i(t-1)}}{V_{i(t-1)}} \right]$$

3. การเติบโตของการนำเข้าที่เกิดจากการขยายตัวของความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

$$\text{ไทย (Competitiveness effect) คือพจน์} \left[\frac{\{V_{it} - V_{i(t-1)} - (r_{it} \times V_{i(t-1)})\}}{V_{i(t-1)}} \right]$$

ผลที่ได้จากการคำนวณ สามารถอธิบายได้ว่าการเจริญเติบโตของการส่งออกสินค้า i ไปยังประเทศจีนนั้นได้รับผลจากปัจจัยได้บ้าง และมากน้อยเพียงใด

3.2 พิจารณาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าไทยในตลาดจีน โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งประเทศอื่นๆ โดยใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้าไทยไปประเทศจีน จึงมีการประยุกต์ใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏดังนี้ (มิ่งสรรพและคณะ, 2545)

$$RCA = (T_{ij} / T_j) / (W_i / W)$$

โดยที่ T_{ij} คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้า i ของประเทศจีนจากประเทศ j
 T_j คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศจีนจากประเทศ j
 W_i คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้า i ของประเทศจีนจากโลก
 W คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของประเทศจีนจากโลก

ถ้าค่า $RCA > 1$ หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า i ของประเทศ x ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ x สูงกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า i ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลก และสามารถกล่าวได้ว่า ประเทศ x อยู่ในฐานะที่ได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า i

ถ้าค่า $RCA < 1$ หมายความว่า สัดส่วนการส่งออกสินค้า i ของประเทศ x ต่อการส่งออกทั้งหมดของประเทศ x ต่ำกว่าสัดส่วนการส่งออกสินค้า i ของโลกต่อการส่งออกทั้งหมดของโลก และสามารถกล่าวได้ว่า ประเทศ x อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสินค้า i

นอกจากนี้ยังได้มีการใช้ พลวัตความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Dynamic Revealed Comparative Advantage) เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงค่า RCA ว่ามาจากการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนการส่งออกสินค้าของประเทศผู้ส่งออก และการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนการนำเข้าของประเทศจีน ซึ่งสามารถแยกสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดได้ 6 สถานการณ์⁵ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (Valentine and Krasnik, 2000)

⁵ ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าสินค้าเกษตรส่งออกของไทยตกอยู่ใน 5 สถานการณ์เท่านั้น กล่าวคือ ไม่มีสินค้าเกษตรส่งออกของไทยที่อยู่ในสถานการณ์ดังที่ปรับตัว

ตารางที่ 3 นิยามสถานการณ์การส่งออกโดยวิธีพลวัตความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Dynamic Revealed Comparative Advantage)

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงค่า RCA	แนวโน้มความสามารถของ			นิยาม
	การเปลี่ยนแปลงของการส่งออกของประเทศผู้ส่งออก (A)		การเปลี่ยนแปลงการนำเข้าของประเทศผู้นำเข้า(จีน) (B)	
1. เพิ่มขึ้น	↑	>	↑	ดาวรุ่งพุ่งแรง
	↑		↓	สวนกระแส
	↓	<	↓	ตั้งรับปรับตัว
2. ลดลง	↑	<	↑	คว่ำไม่ทัน
	↓		↑	เสียโอกาส
	↓	>	↓	ถอยนำ

ที่มา : รายงานการศึกษานโยบายสมบูรณโครการจัดทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมรายสาขา (สาขาอัญมณีและเครื่องประดับ) (มิ่งสรรพ และคณะ, 2545)

$$\text{การเปลี่ยนแปลงของการส่งออกของประเทศผู้ส่งออก (A)} = \frac{\Delta \left[\frac{T_{ij}}{T_j} \right]}{\frac{T_{ij}}{T_j}}$$

$$\text{การเปลี่ยนแปลงการนำเข้าของประเทศผู้นำเข้า(จีน) (B)} = \frac{\Delta \left[\frac{W_i}{W} \right]}{\frac{W_i}{W}}$$

จากตารางข้างต้นสามารถอธิบายสถานการณ์ต่างๆ ได้โดยแบ่งออกเป็น 2 กรณีดังนี้

ก. ในกรณีค่า RCA เพิ่มขึ้น (ความได้เปรียบในการส่งออกเพิ่มขึ้น)

1) ดาวรุ่งพุ่งแรง เป็นสถานการณ์ที่ตลาดเป้าหมาย (ประเทศจีน)โดยรวมมีแนวโน้มดีขึ้น และประเทศผู้ส่งออกก็สามารถส่งออกเพิ่มขึ้นได้ รวดเร็วกว่า อัตราการขยายตัวของการนำเข้าของประเทศผู้นำเข้า

2) สวนกระแส เป็นสถานการณ์ที่ประเทศผู้ส่งออกมีความสามารถในการส่งออกโดยรวมมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ประเทศผู้นำเข้ามีอัตราการขยายตัวของการนำเข้าลดลง

3) **ตั้งรับปรับตัว** เป็นสถานการณ์ที่ประเทศผู้ส่งออกมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบลดลง แต่ความสามารถในการส่งออกของประเทศผู้ส่งออก **ลดลงช้ากว่า** การลดลงของการนำเข้าของประเทศผู้นำเข้า

ข. ในกรณีค่า RCA ลดลง (ความได้เปรียบในการส่งออกลดลง)

1) **เสียโอกาส** เป็นสถานการณ์ที่ตลาดเป้าหมาย (ประเทศจีน) มีการขยายการนำเข้าแต่ประเทศผู้ส่งออกกลับมีความสามารถในการส่งออกลดลง ทำให้ความได้เปรียบทางด้านการส่งออกของประเทศผู้ส่งออก **ลดลง**

2) **คว่ำไม่ทัน** เป็นสถานการณ์ที่ตลาดเป้าหมาย (ประเทศจีน) โดยรวมมีแนวโน้มดีขึ้น และประเทศผู้ส่งออกก็สามารถส่งออกเพิ่มขึ้น แต่ความสามารถในการส่งออกของประเทศผู้ส่งออกกลับขยายตัว **ต่ำกว่า** อัตราการขยายตัวของการนำเข้าของประเทศผู้นำเข้า

3) **ถอยหน้า** เป็นสถานการณ์ที่ตลาดเป้าหมาย (ประเทศจีน) และประเทศผู้ส่งออกต่างก็มีแนวโน้มขยายตัวลดลง แต่ประเทศผู้ส่งออกมีความสามารถในการส่งออกลดลง **รวดเร็วกว่า** การลดลงของการนำเข้าของประเทศผู้นำเข้า

3.3 สัมภาษณ์ผู้ประกอบการจำนวน 11 ราย ในอุตสาหกรรมเกษตรที่เกี่ยวข้อง 11 อุตสาหกรรมดังนี้ (1) ปลาและเนื้อปลา (2) อาหารทะเล และการเก็บรักษาอาหารทะเล (3) กล้วยไม้ (4) การผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง (5) ผลไม้สดและแห้ง (6) ข้าว (7) แป้ง (8) เมล็ดพืชผัก (9) ครั่ง (10) การผลิตน้ำมันปาล์ม (11) ยางพารา

4. ผลการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของสินค้า และ ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของสินค้าเกษตรไทยไปยังจีน โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

4.1 จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของสินค้าทั้ง 24 ชนิด พบว่า สินค้า 21 ชนิดมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นของการส่งออกไปยังประเทศจีน โดยแต่ละชนิดมีการขยายตัวแตกต่างกันดังนี้ (ดูตารางที่ 4 ประกอบ) คือ

- สินค้าที่การขยายตัวเพิ่มขึ้นมาจากแรกผลิตภัณฑ์ทั้ง 3 ปัจจัย มี 6 รายการ ได้แก่ น้ำมันปาล์มและเศษของน้ำมันปาล์มไม่ตัดแปลงทางเคมี มันสำปะหลัง น้ำยางธรรมชาติ สดาร์ชจากมันสำปะหลัง ฝรั่งมะม่วง และมังคุด ปลายข้าว

- สินค้าที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจัยการขยายตัวของตลาดจีนโดยรวม (Growth effect) และความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness effect) ร่วมกัน มี 8 รายการ ได้แก่ ปลาหมึกกระดอง และปลาหมึกกล้วย (ที่นอกจากมีชีวิต สด หรือแช่เย็น) กล้วยรวมถึงกล้วย สดหรือแห้ง ทุเรียนสด ผลไม้แห้ง ยกเว้นประเภท 0801-0806 เนื้อปลาแบบฟิเล และเนื้อปลาแบบอื่นๆ (ไม่รวมสด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง) พืชมีชีวิตอื่นๆ (รวมราก) ดอกไม้สดชนิดที่เหมาะสมสำหรับจัดทำเป็นช่อดอกไม้หรือเพื่อการประดับ ครั่ง

- สินค้าที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจัยการขยายตัวของตลาดจีนโดยรวม (Growth effect) และการเปลี่ยนแปลงรสนิยมการบริโภค (Commodity effect) มีเพียงชนิดเดียว คือ ยางธรรมชาติที่กำหนดไว้ในทางเทคนิค (ทีเอสเอ็นอาร์)

- กลุ่มสินค้าที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจัยการขยายตัวของตลาดจีนโดยรวม (Growth effect) เพียงปัจจัยเดียวมี 6 รายการได้แก่ ยางแผ่นรมควัน ปลา แช่เย็นจนแข็ง ไม่รวมเนื้อปลาแบบฟิลเล่อื่นๆ ไม่รวมตับและไข่ ข้าวที่สีบ้างแล้วหรือทั้งหมด จะขัดหรือไม่ขัดก็ตาม เดกซ์ทรีน และโมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ ผลไม้สดอื่นๆ (ลำไย ส้ม ลิ้นจี่ เงาะ สับปะรด) และ สตาร์ชอื่นๆ

มีเพียง 3 รายการสินค้าที่มีการขยายตัวลดลง ได้แก่ กุ้งอื่นๆ (ไม่รวมร็อกกิลอบสเตอร์และล็อบสเตอร์) แช่เย็นจนแข็ง กุ้งอื่นๆ (ไม่รวมร็อกกิลอบสเตอร์และล็อบสเตอร์) ไม่แช่เย็นจนแข็ง และ เมล็ดพืชผัก

4.2 ผลการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของสินค้าเกษตรไทยไปยังจีน ที่ทำการศึกษสินค้านี้ 24 รายการในปี พ.ศ. 2547 พบว่า มีเพียงสินค้า 1 รายการที่ไทยมีความเสียเปรียบ คือ น้ำมันปาล์ม เนื่องจากประเทศไทยยังมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่อันดับ 1 มาเลเซีย และ อินโดนีเซียซึ่งมีพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิต 21.1 ล้านไร่และ 15.0 ล้านไร่ตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.3 และ 22.2 ของพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันรวมของโลก ส่วนประเทศไทยมีพื้นที่เก็บเกี่ยวประมาณ 1.4 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.02 ของพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตของโลกเท่านั้น ส่วนสินค้าที่เหลือ 23 รายการไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทั้งหมด

4.3 เมื่อพิจารณาสถานการณ์ความได้เปรียบของสินค้าไทยโดย พลวัตความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ พบว่า (ดูตารางที่ 5 ประกอบ)

- สินค้าไทยที่อยู่ในสถานการณ์ “ดาวรุ่งพุ่งแรง” มี 4 รายการสินค้า ได้แก่ มันสำปะหลัง ปลายข้าว ฝรั่ง มะม่วง และมังคุด และ น้ำมันปาล์มและเศษของน้ำมันปาล์มไม่ตัดแปลงทางเคมี

- สินค้าไทยที่อยู่ในสถานการณ์ “สวนกระแส” มี 6 รายการสินค้า ได้แก่ พืชมีชีวิตรื้ออื่นๆ (รวมราก) ส่วนใหญ่เป็นกล้วยไม้ กล้วยรวมถึงกล้วย สดหรือแห้ง ผลไม้แห้งยกเว้นประเภท 0801-0806 (ส่วนใหญ่เป็นลำไยแห้ง) ดอกไม้สดชนิดที่เหมาะสมสำหรับจัดทำเป็นช่อดอกไม้หรือเพื่อการประดับ ครั่ง และ เนื้อปลาแบบฟิลเล และเนื้อปลาแบบอื่นๆ (ไม่รวมสด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง)

- สินค้าไทยที่อยู่ในสถานการณ์ “คว่ำไม่ทัน” มี 3 รายการสินค้า ได้แก่ สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง น้ำยางธรรมชาติ และ ยางธรรมชาติที่กำหนดไว้ในทางเทคนิค (ทีเอสเอ็นอาร์) มีสินค้าไทยเพียงชนิดเดียวที่อยู่ในสถานการณ์ “เสียโอกาส” คือ ทุเรียนสด

- สินค้าไทยที่อยู่ในสถานการณ์ “ถอยหน้า” มี 10 รายการสินค้า ได้แก่ กุ้งอื่นๆ (ไม่รวมร็อกกิลอบสเตอร์และล็อบสเตอร์) แช่เย็นจนแข็ง กุ้งอื่นๆ (ไม่รวมร็อกกิลอบสเตอร์และล็อบสเตอร์) ไม่แช่เย็นจนแข็ง เมล็ดพืชผัก สตาร์ชอื่นๆ (นอกจากที่ทำจากข้าวสาลี ข้าวโพด มันฝรั่ง และมันสำปะหลัง) ปลา แช่เย็นจนแข็ง ไม่รวมเนื้อปลาแบบฟิลเล่ อื่นๆ ไม่รวมตับและไข่ ปลาหมึกกระดอง และปลาหมึกกล้วย (ที่นอกจากมีชีวิตรื้อหรือแช่เย็น) ยางแผ่นรมควัน ผลไม้สดอื่นๆ (ลำไย ส้ม ลิ้นจี่ เงาะ สับปะรด) เดกซ์ทรีน และโมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ และ ข้าวที่สีบ้างแล้วหรือทั้งหมด จะขัดหรือไม่ขัดก็ตาม (สามารถดูได้จากภาคผนวก ข)

จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ. 2547 สินค้าน้ำมันปาล์มมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ (4.2) แต่เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์ความได้เปรียบ (ปี พ.ศ. 2543-2547) สินค้าน้ำมันปาล์มกลับอยู่ในสถานการณ์ดาวรุ่งพุ่งแรง (4.3) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในอนาคตสินค้านี้มีแนวโน้มขยายการส่งออกได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงควรสนับสนุนสินค้านี้เพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบให้กับสินค้านี้ต่อไป

ตารางที่ 4 สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปยังประเทศจีนระหว่างปี

พ.ศ. 2543 – 2547

		การเปลี่ยนแปลงรสนิยมการบริโภค (Commodity effect)	
		+	-
ความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness effect)	+	- ปลาขี้ขาว - มันสำปะหลัง - น้ำยางธรรมชาติ - ฝรั่ง มะม่วง และมังคุด - สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง - น้ำมันปาล์มและเศษของน้ำมันปาล์มไม่ดัดแปลงทางเคมี	- ครั่ง - ทุเรียนสด - กุ้งรวมถึงกุ้ง สดหรือแห้ง - ผลไม้แห้งยกเว้นประเภท 0801-0806 - ปลาหมึกกระดอง และปลาหมึกกล้วย - เนื้อปลาแบบฟิเล และเนื้อปลาแบบอื่นๆ - ดอกไม้สดชนิดที่เหมาะสมสำหรับจัดทำเป็นช่อ - พืชมีชีวิตอื่นๆ (รวมราก) ส่วนใหญ่เป็นกล้วยไม้
	-	- ยางธรรมชาติที่กำหนดไว้ในทางเทคนิค (ทีเอสเอ็นอาร์)	- ข้าว - เมล็ดพืชผัก - สตาร์ชอื่นๆ - ยางแผ่นรมควัน - กุ้งอื่นๆ แช่เย็นจนแข็ง - กุ้งอื่นๆ ไม่แช่เย็นจนแข็ง - เดกซ์ทรีน และโมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ - ผลไม้สดอื่นๆ (ลำไย ส้ม ลิ้นจี่ เงาะ สับปะรด) - ปลา แช่เย็นจนแข็ง ไม่รวมเนื้อปลาแบบฟิเล - อื่นๆ

ที่มา : คำนวณและวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูล World Trade Atlas, 2004

ตารางที่ 5 สถานการณ์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของสินค้าส่งออกของไทยไปยังประเทศจีน

เสียโอกาส	คว่าไม่ทัน		ดาวรุ่งพุ่งแรง
- ทุเรียนสด	- น้ำมันธรรมชาติ - สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง - ยางธรรมชาติที่กำหนดไว้ทางเทคนิค		- น้ำมันปาล์ม - มันสำปะหลัง - ฝรั่ง มะม่วง มังคุด - ปลายข้าว
ถอยหน้า		ตั้งรับปรับตัว	สวนกระแส
- ข้าว - ปลาหมึก - เมล็ดพืชผัก - สตาร์ชอื่นๆ - ผลไม้สดอื่นๆ - ยางแผ่นรมควัน - กุ้งแช่เย็นจนแข็ง - ปลาแช่เย็นจนแข็ง - กุ้งไม่แช่เย็นจนแข็ง - เดกซ์ทรีน และโมดิไฟด์สตาร์ช		-	- กล้วย - ผลไม้แห้ง - ตันกล้วยไม้ - ดอกกล้วยไม้ - เนื้อปลาแบบฟิลเล

ที่มา : คำนวณและวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูล World Trade Atlas, 2004

5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสินค้าส่งออกของไทยไปยังประเทศจีน 24 สินค้าโดยแบบจำลอง ส่วนแบ่งตลาดแบบคงที่ (Constant Market Share Model: CMS) พบว่า กลุ่มสินค้าที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมีอยู่ 21 ชนิด แต่ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเป็นผลมาจากทั้ง 3 ปัจจัยรวมกัน คือ ปัจจัยการขยายตัวของตลาดจีนโดยรวม (Growth effect) การเปลี่ยนแปลงรสนิยมการบริโภค (Commodity effect) และความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness effect) นั้นมีเพียง 6 ชนิดได้แก่ น้ำมันปาล์มและเศษของน้ำมันปาล์มไม่ตัดแปลงทางเคมี มันสำปะหลัง น้ำมันธรรมชาติ สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง ฝรั่ง มะม่วง และมังคุด และ ปลายข้าว

การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบสินค้าเกษตรส่งออกของไทยในตลาดจีน พบว่า ในปี พ.ศ. 2547 ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้า 23 ชนิดมีเพียงสินค้าชนิดเดียวที่ไทยมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบแก่ประเทศคู่แข่ง ได้แก่ สินค้าน้ำมันปาล์ม

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของค่า RCA พบว่า สินค้าเกษตรส่งออกของไทยไปยังจีนส่วนใหญ่อยู่ในสถานการณ์ สวนกระแส ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 6 ชนิดได้แก่ เนื้อปลาแบบฟิลเล และเนื้อปลาแบบอื่นๆ (ไม่รวมสด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง) พืชมีชีวิตอื่นๆ (รวมราก) ส่วนใหญ่เป็นกล้วยไม้ ดอกไม้สดชนิดที่เหมาะสมสำหรับ

จัดทำเป็นช่อดอกไม้หรือเพื่อการประดับ กลัวยรวมถึงกลัวย สดหรือแห้ง ผลไม้แห้งยกเว้นประเภท0801-0806 (ส่วนใหญ่เป็นลำไยแห้ง) และ ครั้ง

สินค้าที่อยู่ในสถานการณ์ ดารุงพุ่งแรง มี 4 ชนิดได้แก่ มันสำปะหลัง ฝรั่ง มะม่วง และมังคุด ปลายข้าว และ น้ำมันปาล์มและเศษของน้ำมันปาล์มไม่ดัดแปลงทางเคมี

จากผลการศึกษาข้างต้นทำให้ได้ข้อเสนอนี้ต่อไป

ประการแรก สินค้าข้าวเป็นสินค้าที่ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าชนิดนี้สูง แต่เมื่อพิจารณาสถานการณ์การส่งออกสินค้าชนิดนี้ของไทย พบว่า ไทยอยู่ในสถานการณ์ ถอยนำ แต่ประเทศคู่แข่งที่สำคัญอย่างประเทศเวียดนาม อยู่ในสถานการณ์ สวนกระแส ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสเสียส่วนแบ่งตลาดให้เวียดนามมากขึ้น นอกจากนั้นประเทศจีนยังมีการส่งเสริมการปลูกข้าวเมล็ดสั้นคุณภาพดีในมณฑลเหอหลิงเจียง ซึ่งมีราคาถูกกว่าข้าวส่งออกของไทยในตลาดจีน ดังนั้นรัฐบาลไทยควรมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมข้าว โดยส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพดีในเขตเกษตรเศรษฐกิจที่เหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มปริมาณข้าวคุณภาพดีให้มากขึ้นและขจัดข้าวปน นอกจากนั้นควรให้การสนับสนุนกระบวนการผลิตหรือการจัดการที่ช่วยลดต้นทุนหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตข้าวไทย

ประการที่สอง ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ยางไปยังประเทศจีนรายใหญ่ และปัจจุบันยังมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าชนิดนี้อยู่ แต่สถานการณ์ความได้เปรียบไม่ค่อยดีนัก คือน้ำยางธรรมชาติ และ ยางธรรมชาติที่กำหนดไว้ในทางเทคนิค (ทีเอสเอ็นอาร์) อยู่ในสถานการณ์ คว่าไม่ทันส่วนยางแผ่นรมควัน อยู่ในสถานการณ์ ถอยนำ แสดงถึง ประเทศไทยมีแนวโน้มสูญเสียส่วนแบ่งตลาดให้ประเทศคู่แข่งมากขึ้น โดยเฉพาะ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และเวียดนาม ดังนั้นรัฐบาลและภาคเอกชนควรทำการศึกษาประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทยอย่างใกล้ชิด ทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต ราคา การส่งเสริมของรัฐบาล เป็นต้น เพื่อช่วยทำให้เราสามารถทำการปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว

ประการที่สาม อุตสาหกรรมกล้วยไม้เป็นอุตสาหกรรมที่น่าสนใจ เมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขันในช่วงปี พ.ศ. 2543-2547 พบว่า ปัจจัยที่ทำให้กล้วยไม้ส่งออกของไทยขยายตัวมากขึ้นคือ ปัจจัยการขยายตัวของตลาด และปัจจัยความสามารถในการแข่งขันของไทยเอง ไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบค่อนข้างสูงในอุตสาหกรรมกล้วยไม้และสถานการณ์ความได้เปรียบของไทยคือ สวนกระแส แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมนี้ในอนาคตมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น ดังนั้น ภาคเอกชน และภาครัฐบาลของไทยควรให้ความสนใจทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต การวิจัยและพัฒนาสายพันธุ์กล้วยไม้มากขึ้น ก่อนที่ประเทศจีนจะสามารถพัฒนาคุณภาพ และสายพันธุ์กล้วยไม้ชนิดต่างๆได้ดีกว่าไทย และลดการนำเข้าลง

ประการที่สี่ น้ำมันปาล์มและเศษของน้ำมันปาล์มไม่ดัดแปลงทางเคมี เป็นสินค้าส่งออกของไทยไปยังจีนที่มีขนาดตลาดใหญ่ที่สุด เมื่อเทียบกับในกลุ่มสินค้าที่ทำการศึกษ 24 ชนิดนี้ แต่ประเทศไทยมีมูลค่าส่งออกน้อยมาก แต่เมื่อพิจารณาความสามารถในการแข่งขัน พบว่า แม้ประเทศไทยจะมีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าชนิดนี้ แต่ก็มีแนวโน้มเสียเปรียบลดลง นอกจากนั้นปัจจุบันไทยยังอยู่ในสถานการณ์ดาร์ุงพุ่งแรง ในอนาคตประเทศไทยสามารถมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้าชนิดนี้ได้ โดยมีปัจจัยการขยายตัวของตลาดโดยรวม ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงรสนิยมของผู้บริโภค และปัจจัยความสามารถในการแข่งขันของไทยเป็นแรงผลักดันดังนั้น ภาครัฐบาลและผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มต้องเร่งพัฒนาระดับเปอร์เซ็นต์การสกัดน้ำมันปาล์มดิบ โดยเริ่มตั้งแต่เกษตรกรที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่ต้องปรับปรุง

ประสิทธิภาพการผลิต โดยเฉพาะพันธุ์และเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว ส่วนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการสกัดน้ำมันของโรงงาน นอกจากนั้นควรจัดทำฐานข้อมูลปริมาณการผลิต การส่งออก การนำเข้า และราคาผลิตภัณฑ์หลักอย่างเป็นระบบ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการส่งออกของไทย

นอกจากนั้นการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาครั้งต่อไป คือ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้การแบ่งกลุ่มสินค้าที่ทำการศึกษิตามรหัส Harmonized System Code 6 digits ผลการศึกษาในครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่าสินค้าส่งออกกลุ่มใดของไทยมีความสามารถในการแข่งขันในประเทศจีน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรจะศึกษาเจาะลึกเฉพาะกลุ่มสินค้าที่ได้มีความสามารถในการแข่งขันกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งว่าในกลุ่มนั้นสินค้าชนิดใดที่ไทยมีความสามารถในการแข่งขัน เช่น สินค้ากลุ่มปลา แซ่เหียนจนแข็ง ไม่รวมเนื้อปลาแบบฟิลเล อื่นๆไม่รวมตับและไข่ (HS 030379) จะประกอบด้วย ปลากระพง ปลาสร้อย ปลาสุวาย ปลาตุก ปลาช่อน ปลานิล ปลาบู ปลาตะเพียน ปลาสลิด ปลาดาบเงิน และปลาทับทิม เป็นต้น ก็ควรศึกษาว่าปลาชนิดใดที่ไทยมีความสามารถในการแข่งขันมากที่สุด เพื่อจะได้ทราบถึงศักยภาพของสินค้าแต่ละชนิดได้อย่างถูกต้อง

การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบโดยใช้ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบนั้นเป็นการวัดการสร้างความชำนาญพิเศษทางการค้า (Trade Specialization) หากการค้าของไทยมีความหลากหลายด้านผลิตภัณฑ์มากขึ้น จะทำให้เกิดสถานการณ์ว่า ในแต่ละปีสินค้านั้นอาจส่งออกไปมากขึ้น แต่เมื่อเทียบเป็นสัดส่วนกับสินค้าทั้งหมดแล้วอาจจะลดลง ดังนั้น เมื่อคำนวณค่า RCA ได้แล้วผู้ศึกษาควรนำเสนอแก่ผู้ส่งออกเพื่อวิเคราะห์ผล RCA ร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ นิลเพ็ชร. 2549. สรุปการเปลี่ยนแปลงภาวะการค้าไทย-จีน เดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2548. แหล่งที่มา : http://dnn3.e-iz.co.th/Portals/10/file_text/samary_2548_2.doc
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. 2547. ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน. แหล่งที่มา : http://www.ltpcenter.com/data_china/%A8%D5%B9%202004.doc
- คมสัน สุริยะ. 2542. การวิเคราะห์ปัญหาการส่งออกชะลอตัวของประเทศไทยในทศวรรษ 1990. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑารัตน์ รื่นภาคเพ็ชร. 2548. การวิเคราะห์อุปสงค์นำเข้าแอปเปิลจากจีน ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีไทย-จีน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงฤดี ศิริเสถียร. 2539. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันส่งออกของอุตสาหกรรมสับปะรดกระป๋องและผลิตภัณฑ์ของประเทศ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2546. ภาวะเศรษฐกิจและการเงินของจีนรายปี. แหล่งที่มา : www.bot.or.th
- ธนาคารไทยพาณิชย์. 2548. การค้าไทย-จีนปี 2548 : นำเข้าพุ่งสวนทางส่งออก. แหล่งที่มา : <http://www.scb.co.th/LIB/th/article/kra/2548/k1747.html>
- นัฐริยา ก้อนเทียน. 2539. การศึกษาถึงความสามารถในการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทยไปสหภาพยุโรป. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิจิตา เบญจมสุทิน และนนุช พันธกิจไพบูลย์. 2547. เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิสิต ธีรสุขพิมล. 2538. การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการส่งออกของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ. 2545. โครงการจัดทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมรายสาขา (สาขาเซรามิกและแก้ว). เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ. 2545. โครงการจัดทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมรายสาขา (สาขาอัญมณีและเครื่องประดับ). เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรวิทย์ วงศ์กา. 2548. ผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทยและจีนที่มีต่อการส่งออกลำไยอบแห้งของประเทศไทย. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2548. การค้าไทย-จีนส่งออกชะลอตัว...ขาดดุลเพิ่ม. แหล่งที่มา : <http://www.thainews70.com/news/news-business/view.php?topic=256>
- สุนทร ราชวงศ์ศึก. 2535. การค้าระหว่างประเทศและการพัฒนาของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว.

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครเซี่ยงไฮ้. 2546. สินค้าที่อยู่ภายใต้การควบคุมโดย
ใบอนุญาตการนำเข้าปี 2547 ของประเทศจีน. แหล่งที่มา : [http://www.dft.moc.
go.th/the_files/\\$\\$11/level4/00000459_chi2547.doc](http://www.dft.moc.go.th/the_files/$$11/level4/00000459_chi2547.doc)

Balassa, Bela. 1965. "Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage." **The Manchester School of Social and Economic Studies** 33: 99-123.

Balassa, Bela. 1977. "Revealed Comparative Advantage Revisited: Analysis of Relative Export Shares of the Industrial Countries." **The Manchester School of Economics and Social Studies** 45, 2: 327-344.

Jeerasak Pongpissanupichit. 1974. **Export Performance of Developing ECAFE Countries : The Case of Thailand**. Master's thesis. Thammasart University.

Krugman, Paul R. and Obstfeld Maurice. 2003. **International Economics: Theory and Policy**. Boston : Addison Wesley.

Leamer, Edward E. and Stern, Robert M. 1976. **Quantitative International Economics**. Chicago: Aldine Publishing.

Richardson, J. David. 1971. "Constant-Market-Shares Analysis of Export Growth." **Journal of International Economics** 1, 2: 227-239.

Valentine, N. and Krasnik, G. 2000. "SADC trade with the rest of the world: Winning export sectors and revealed comparative advantage ratios." **South African Journal of Economics** 68, 2: 266-285.

ภาคผนวก ก

ลำดับ	HS 6	รายการสินค้า
1.	030379	ปลา แช่เย็นจนแข็ง ไม่รวมเนื้อปลาแบบฟิเล อื่นๆ ไม่รวมตับและไข่
2.	030490	เนื้อปลาแบบฟิเล และเนื้อปลาแบบอื่นๆ (ไม่รวมสด แช่เย็น หรือแช่เย็นจนแข็ง)
3.	030613	กุ้งอื่นๆ (ไม่รวมร็อกกอบสเตอร์และLOBSTER)แช่เย็นจนแข็ง
4.	030623	กุ้งอื่นๆ (ไม่รวมร็อกกอบสเตอร์และLOBSTER)ไม่แช่เย็นจนแข็ง
5.	030749	ปลาหมึกกระดอง และปลาหมึกกล้วย(ไม่รวมที่มีชีวิต สด หรือแช่เย็น)
6.	060290	กล้วยไม้
7.	060310	ดอกไม้สดชนิดที่เหมาะสมสำหรับจัดทำเป็นช่อดอกไม้หรือเพื่อการประดับ
8.	071410	มันสำปะหลัง
9.	080300	กล้วยรวมถึงกล้วย สดหรือแห้ง
10.	080450	ฝรั่ง มะม่วง และมังคุด
11.	081060	ทุเรียนสด
12.	081090	ผลไม้สดอื่นๆ(ลำไย ส้ม ลิ้นจี่ เงาะ สับปะรด)
13.	081340	ผลไม้แห้งยกเว้นประเภท0801-0806(ส่วนใหญ่เป็นลำไยแห้ง)
14.	100630	ข้าวที่สีบ้างแล้วหรือทั้งหมด จะขัดหรือไม่ขัดก็ตาม
15.	100640	ปลายข้าว
16.	110814	สตาร์ชทำจากมันสำปะหลัง
17.	110819	สตาร์ชอื่นๆ(นอกจากที่ทำจากข้าวสาลี ข้าวโพด มันฝรั่ง และมันสำปะหลัง)
18.	120991	เมล็ดพืชผัก
19.	130110	ครึ่ง
20.	151190	น้ำมันปาล์มดิบ ไม่ดัดแปลงทางเคมี
21.	350510	เดกซ์ทริน และโมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ
22.	400110	น้ำยางธรรมชาติ
23.	400121	ยางแผ่นรมควัน
24.	400122	ยางธรรมชาติที่กำหนดไว้ในทางเทคนิค(ที่เอสเอ็นอาร์)

ภาคผนวก ข

สถานการณ์ในการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปยังจีน (ระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2547)

		เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง(หน่วย : ร้อยละ)				
ผลิตภัณฑ์	ประเทศ	แนวโน้มค่า	แนวโน้มส่วนแบ่งสินค้าเกษตรใน			
		RCA	การส่งออก ของประเทศ ผู้ส่งออก	การนำเข้า ของประเทศจีน	สถานภาพใน การส่งออก	
		(ปี พ.ศ. 2543 -2547)				
ปลา แช่เย็นจนแข็ง	ไทย	-28.91	-114.35	>	-66.27	ถอยนำ
รวมเนื้อปลาแบบฟิเล	นอร์เวย์	26.06	-22.94	<	-66.27	ตั้งรับปรับตัว
อื่นๆไม่รวมตับและไข่	รัสเซีย	72.66	54.55		-66.27	สวนกระแส
	อินเดีย	-811.10	-1414.92	>	-66.27	ถอยนำ
	ไอซ์แลนด์	53.20	22.19		-66.27	สวนกระแส
เนื้อปลาแบบฟิเล	ไทย	27.32	13.59		-18.89	สวนกระแส
และเนื้อปลาแบบอื่นๆ	สหรัฐอเมริกา	25.60	11.54		-18.89	สวนกระแส
(ไม่รวมสด แช่เย็น	เวียดนาม	81.35	77.83		-18.89	สวนกระแส
หรือแช่เย็นจนแข็ง)	เกาหลีใต้	-63.72	-94.65	>	-18.89	ถอยนำ
	แคนาดา	92.89	91.55		-18.89	สวนกระแส
กุ้งอื่นๆ (ไม่รวมร็อกกี้	ไทย	-67.81	-304.55	>	-141.08	ถอยนำ
อบสเตอร์และล็อบ	แคนาดา	60.95	5.85		-141.08	สวนกระแส
สเตอร์)	อินเดีย	-180.85	-577.06	>	-141.08	ถอยนำ
แช่เย็นจนแข็ง	กรีนแลนด์	54.19	-10.44	<	-141.08	ตั้งรับปรับตัว
	เดนมาร์ก	16.89	-100.36	<	-141.08	ตั้งรับปรับตัว
กุ้งอื่นๆ (ไม่รวมร็อกกี้	ไทย	-15.48	-246.24	>	-199.82	ถอยนำ
อบสเตอร์และล็อบ	อินโดนีเซีย	85.99	58.00		-199.82	สวนกระแส
สเตอร์)	กัมพูชา	86.46	59.41		-199.82	สวนกระแส
ไม่แช่เย็นจนแข็ง	ญี่ปุ่น	99.88	99.65		-199.82	สวนกระแส
	สิงคโปร์	-286.11	-1057.64	>	-199.82	ถอยนำ

สถานการณ์ในการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปยังจีน (ระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2547) (ต่อ)

เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง(หน่วย : ร้อยละ)

ผลิตภัณฑ์	ประเทศ	แนวโน้มค่า	แนวโน้มส่วนแบ่งสินค้าเกษตรใน			
		RCA (ปี พ.ศ. 2543 -2547)	การส่งออก ของประเทศ ผู้ส่งออก		การนำเข้า ของประเทศจีน	สถานการณ์ การส่งออก
ปลาหมึกกระดอง และ	ไทย	-1.97	-99.38	>	-95.53	ถอยน้ำ
ปลาหมึกกล้วย	เกาหลีใต้	-28.59	-51.44	>	-95.53	ถอยน้ำ
(ที่นอกจากมีชีวิต สด หรือแช่เย็น)	เกาหลีเหนือ	99.64	99.30		-95.53	สวนกระแส
	เปรู	91.26	82.91		-95.53	สวนกระแส
	นิวซีแลนด์	93.94	88.15		-95.53	สวนกระแส
พืชมีชีวิตอื่นๆ(รวม ราก) ส่วนใหญ่เป็น กล้วยไม้	ไทย	94.34	93.17		-20.64	สวนกระแส
	ไต้หวัน	-83.61	-21.51	>	-20.64	ถอยน้ำ
	เนเธอร์แลนด์	-46.45	-76.67	>	-20.64	ถอยน้ำ
	เกาหลีใต้	-40.98	-70.08	>	-20.64	ถอยน้ำ
	สหรัฐอเมริกา	-2.75	-23.95	>	-20.64	ถอยน้ำ
ดอกไม้สดชนิดที่เหมาะสม	ไทย	67.90	53.17		-45.87	สวนกระแส
สำหรับจัดทำเป็นช่อ	เนเธอร์แลนด์	-524.16	-10.43	>	-45.87	ถอยน้ำ
ดอกไม้หรือเพื่อการ	นิวซีแลนด์	89.28	86.50		-45.87	สวนกระแส
ประดับ	ญี่ปุ่น	68.90	54.63		-45.87	สวนกระแส
	แอฟริกาใต้	51.17	28.77		-45.87	สวนกระแส
มันสำปะหลัง	ไทย	70.66	95.31	>	84.01	ดาวรุ่งพุ่งแรง
	เวียดนาม	-9.09	82.56	<	84.01	คว่ำไม่ทัน
	อินโดนีเซีย	-575.17	-7.95		84.01	เสียโอกาส
	พม่า	-	-		-	-
	ฮ่องกง	-	-		-	-
อินโดนีเซีย	ไทย	94.58	75.56		-351.33	สวนกระแส
	ฟิลิปปินส์	-8.51	-89.73	>	-351.33	ถอยน้ำ
	เอกวาดอร์	-129.99	-38.01	>	-351.33	ถอยน้ำ
	เวียดนาม	95.77	80.91		-351.33	สวนกระแส
		-31.59	-93.90	>	-351.33	ถอยน้ำ

สถานการณ์ในการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปยังจีน (ระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2547) (ต่อ)

เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง(หน่วย : ร้อยละ)

ผลิตภัณฑ์	ประเทศ	แนวโน้มค่า	แนวโน้มส่วนแบ่งสินค้าเกษตรใน			
		RCA (ปี พ.ศ. 2543 -2547)	การส่งออก ของประเทศ ผู้ส่งออก		การนำเข้า ของประเทศจีน	สถานการณ์ การส่งออก
ฝรั่ง มะม่วง และมังคุด	ไทย	27.19	54.15	>	37.03	ดาวรุ่งพุ่งแรง
	ฟิลิปปินส์	-334.52	-173.63		37.03	เสียโอกาส
	เวียดนาม	20.76	50.10	>	37.03	ดาวรุ่งพุ่งแรง
	ไต้หวัน	28.15	54.75	>	37.03	ดาวรุ่งพุ่งแรง
	มาเลเซีย	91.37	94.57	>	37.03	ดาวรุ่งพุ่งแรง
ทุเรียนสด*	ไทย	-8.38	-2.99		4.97	เสียโอกาส
	มาเลเซีย	-	-		-	-
	เวียดนาม	-	-		-	-
	ชิลี	-	-		-	-
	สหรัฐอเมริกา	-	-		-	-
ผลไม้สดอื่นๆ(ลำไย ส้ม ลิ้นจี่ เงาะ สับปะรด)	ไทย	-24.59	-97.07	>	-58.17	ถอยน้ำ
	เวียดนาม	98.27	97.26		-58.17	สวนกระแส
	ไต้หวัน	-7.24	-69.63	>	-58.17	ถอยน้ำ
	มาเลเซีย	-42855.03	-7842.23	>	-58.17	ถอยน้ำ
	สหรัฐอเมริกา	-4696.72	-7486.99	>	-58.17	ถอยน้ำ
ผลไม้แห้งยกเว้น ประเภท0801-0806 (ส่วนใหญ่เป็นลำไย แห้ง)	ไทย	82.70	65.62		-98.71	สวนกระแส
	พม่า	-439.56	-972.17	>	-98.71	ถอยน้ำ
	เวียดนาม	-172.37	-4351.09	>	-98.71	ถอยน้ำ
	ออสเตรเลีย	58.23	28.54		-98.71	สวนกระแส
	สหรัฐอเมริกา	78.77	57.82		-98.71	สวนกระแส
ข้าวที่สีบ้างแล้วหรือ ทั้งหมด จะขัดหรือไม่ ขัดก็ตาม	ไทย	-8.39	-22.10	>	-12.64	ถอยน้ำ
	เวียดนาม	98.99	99.47		-12.64	สวนกระแส
	ลาว	-107.67	-89.53	>	-12.64	ถอยน้ำ
	สหรัฐอเมริกา	-404.88	-468.72	>	-12.64	ถอยน้ำ
	ญี่ปุ่น	-	-		-	-

สถานการณ์ในการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปยังจีน (ระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2547) (ต่อ)

เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง(หน่วย : ร้อยละ)

ผลิตภัณฑ์	ประเทศ	แนวโน้มค่า	แนวโน้มส่วนแบ่งสินค้าเกษตรใน			
		RCA (ปี พ.ศ. 2543 -2547)	การส่งออก ของประเทศ ผู้ส่งออก		การนำเข้า ของประเทศจีน	สถานการณ์ การส่งออก
ปาล์วยข้าว*	ไทย	3.87	72.81	>	71.71	ดาวรุ่งพุ่งแรง
	เวียดนาม	-	-		-	-
	ไต้หวัน	-	-		-	-
	แคนาดา	-	-		-	-
	สหรัฐอเมริกา	-	-		-	-
สตาร์ชทำจากมัน สำปะหลัง	ไทย	-5.59	60.90	<	62.97	คว่ำไม่ทัน
	เวียดนาม	47.76	80.66	>	62.97	ดาวรุ่งพุ่งแรง
	อินโดนีเซีย	96.85	98.83	>	62.97	ดาวรุ่งพุ่งแรง
	เนเธอร์แลนด์	-170.93	-0.32		62.97	เสียโอกาส
	โปแลนด์	2.18	63.78	>	62.97	ดาวรุ่งพุ่งแรง
สตาร์ชอื่นๆ(นอกจากที่ ทำจากข้าวสาลี ข้าวโพด มันฝรั่ง และ มันสำปะหลัง)	ไทย	-52.25	-153.75	>	-66.67	ถอยนำ
	ญี่ปุ่น	47.71	12.84		-66.67	สวนกระแส
	เบลเยียม	93.97	89.78		-66.67	สวนกระแส
	สหรัฐอเมริกา	-21.53	-102.55	>	-66.67	ถอยนำ
	เนเธอร์แลนด์	-3.19	-71.99	>	-66.67	ถอยนำ
เมล็ดพืชผัก	ไทย	-29.05	-187.64	>	-122.89	ถอยนำ
	ญี่ปุ่น	-39.75	-211.50	>	-122.89	ถอยนำ
	เนเธอร์แลนด์	87.54	72.24		-122.89	สวนกระแส
	สหรัฐอเมริกา	0.83	-121.03	<	-122.89	ตั้งรับปรับตัว
	อิสราเอล	34.70	-45.55	<	-122.89	ตั้งรับปรับตัว
ครั้ง*	ไทย	35.68	25.17		-16.34	สวนกระแส
	อินเดีย	63.37	57.39		-16.34	สวนกระแส
	สหรัฐอเมริกา	68.80	63.70		-16.34	สวนกระแส
	ญี่ปุ่น	96.53	91.54		-16.34	สวนกระแส
	ฝรั่งเศส	66.01	17.04		-16.34	สวนกระแส

สถานการณ์ในการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปยังจีน (ระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2547) (ต่อ)

เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง(หน่วย : ร้อยละ)

ผลิตภัณฑ์	ประเทศ	แนวโน้มค่า	แนวโน้มส่วนแบ่งสินค้าเกษตรใน			สถานการณ์ในการส่งออก
		RCA (ปี พ.ศ. 2543 -2547)	การส่งออก ของประเทศ ผู้ส่งออก		การนำเข้า ของประเทศ จีน	
น้ำมันปาล์มและเศษ ของน้ำมันปาล์มไม่ ตัดแปลงทางเคมี*	ไทย	4.32	50.15	>	47.90	दारुङ्गपुङ्ग
	มาเลเซีย	-25.54	24.25	<	47.90	คว่าไม่ทัน
	อินโดนีเซีย	28.68	56.96	>	47.90	दारुङ्गपुङ्ग
	เวียดนาม	-1730.37	-1004.52		47.90	เสียโอกาส
	สิงคโปร์	-3156.09	-1864.85		47.90	เสียโอกาส
เดกซ์ทรีน และ โมดิไฟด์สตาร์ชอื่นๆ	ไทย	-7.03	-61.42	>	-50.82	ถอยนำ
	สหรัฐอเมริกา	82.60	73.76		-50.82	สวนกระแส
	ญี่ปุ่น	53.51	29.89		-50.82	สวนกระแส
	ไต้หวัน	8.20	-38.45	<	-50.82	ตั้งรับปรับตัว
	อินโดนีเซีย	77.03	65.35		-50.82	สวนกระแส
น้ำยางธรรมชาติ	ไทย	-3.27	22.71	<	25.16	คว่าไม่ทัน
	มาเลเซีย	-31.10	1.88	<	25.16	คว่าไม่ทัน
	เวียดนาม	25.76	44.44	>	25.16	दारुङ्गपुङ्ग
	อินโดนีเซีย	22.64	42.10	>	25.16	दारुङ्งปुङ्ग
	ไต้หวัน	-589.08	-415.73		25.16	เสียโอกาส
ยางแผ่นรมควัน	ไทย	-19.65	-99.16	>	-66.44	ถอยนำ
	อินโดนีเซีย	61.32	35.62		-66.44	สวนกระแส
	อินเดีย	99.84	99.74		-66.44	สวนกระแส
	มาเลเซีย	-23.20	-105.05	>	-66.44	ถอยนำ
	พม่า	94.81	91.37		-66.44	สวนกระแส
ยางธรรมชาติที่กำหนด	ไทย	-44.03	9.46	<	37.14	คว่าไม่ทัน
ไว้ในทางเทคนิค (ที่เอสเอ็นอาร์)	มาเลเซีย	10.36	43.66	>	37.14	दारुङ्गपुङ्ग
	อินโดนีเซีย	72.31	82.60	>	37.14	दारुङ्गपुङ्ग
	เวียดนาม	-344.30	-179.29		37.14	เสียโอกาส
	ฟิลิปปินส์	-104.57	-28.60		37.14	เสียโอกาส

ที่มา : คำนวณโดยใช้ข้อมูล World Trade Atlas, 2004

หมายเหตุ : * คือ สินค้าที่บางปีไทยไม่ได้ส่งออกไปยังปะเทศจีน สามารถดูได้ในภาคผนวก ก